

GR: het begon in de Cevennen

Wat begon bij één Fransman die zijn wandelroutes noteerde, is nu een uitgebreid netwerk van meerdaagse wandelroutes. De Grande Randonnée (GR) is een begrip geworden.

JOOST VERMEULEN

In het voorjaar van 1919 zwerft de jonge Franse architect Jean Loiseau (1896-1982) dagen in zijn eentje door de Cevennen. Zijn route door dit onherbergzame gebied houdt hij zorgvuldig bij in een klein opschriftboekje. Eenmaal teruggekeerd in Parijs, waar hij werkt, schrijft hij alles keurig over in driefvoud. Die kopieën zijn bedoeld voor zijn vrienden bij de scouting. Later dat voorjaar zullen groepen jongeren dezelfde tocht ook maken.

In de jaren daarna herhaalt zich dit tafereel geregeld. Loiseau trekt steeds vaker, met een groeiende groep enthousiaste medewandelaars, door Frankrijk en later ook door delen van België en Duitsland om nieuwe wandelroutes in kaart te brengen. Excursionisten noemen ze zichzelf.

Toen Loiseau in 1982 stierf, bezat Frankrijk vele tienduizenden kilometers aan gemarkeerde wandelpaden. Een landelijke organisatie met een ontelbaar leger aan vrijwilligers had intussen het hele land tot in de verste uithoeken voorzien van rode en witte streepjes, het symbool van de wandelaars.

De Grandes Randonnées, zoals deze routes sinds 1952 heten, waren een begrip geworden. Zodanig zelfs dat deze manier van routeaanduiding

ook in andere landen razendsnel werd ingevoerd.

Het aanbod aan gemarkeerde wandelroutes in Frankrijk is intussen zo groot geworden dat je bijna een handleiding nodig hebt om je weg erin te vinden. Je hebt de hoofdroutes, de Grandes Randonnées (GR's), elk met een eigen nummer. Van elke hoofdroute zijn er variaties. Zo kent de GR 11, die het bosrijke gebied ten noorden van Parijs doorkruist, twee aftakkingen, 11A en 11B, net zoals de iets noordelijker lopende GR 12 een A- en een B-variant kent.

De markering van alle GR's is hetzelfde: een wit streepje met daaronder een rood streepje geeft de richting aan. Een dubbele set strepen geeft aan dat er een afslag komt. En een rood met wit kruis betekent dat je fout zit.

Veel, maar lang niet alle GR's zijn behalve gemarkeerd ook beschreven, in de *topo guides*, handige gidsjes met duidelijke kaartjes. Een GR waarvan een *topo guide* beschikbaar is, blijkt zonder extra kaarten in de praktijk vrijwel altijd goed te volgen te zijn.

Voor de onbeschreven, maar wel gemarkeerde routes, zoals bij voorbeeld de GR 121 door het Scheldebekken, zijn goede wandelkaarten echter een onmisbare ondersteuning. Daar-

voor zijn de 1:25.000 kaarten van het Franse Nationale Topografische Instituut het geschiktst. Op deze kaarten staan namelijk alle GR's ingetekend. Sommige, maar lang niet alle, staan ook op de 1:50.000 serie.

Naast de Grande Randonnée (is er sinds de jaren zeventig ook de Grande Randonnée Pays (GRP). GRP's zijn meerdaagse streekgebonden wandelingen, en in tegenstelling tot GR's vaak rondwandelingen. Een verschil met de GR is verder de kleur van de merktekens: een GRP heeft gèle en rode strepen.

Van de populairste routes, de GR 3

of de beroemde GR 10 (dwars door de Pyreneeën), zijn losse *topo guides* te koop. Veel andere zitten tegenwoordig in verzamelbanden. Wie bijvoorbeeld in Noord-Frankrijk wil wandelen moet eerst via een overzichtskaart het juiste nummer van de route vinden en vervolgens bepalen in welk van de delen die het noorden beschrijven, deze route is opgenomen.

Van sommige GR's zijn de *topo guides* niet meer leverbaar of in herdruk. Dat hoeft geen probleem te zijn. Jan Van Meirvenne van de Vlaamse wandelfederatie vertelde onlangs dat hij deze zomer zonder problemen een deel van de GR 1 had gelopen aan de

hand van een gids uit 1975. "Als een route eenmaal is geadopteerd door plaatselijke vrijwilligers en goed is gemarkeerd, dan is dat feitelijk voor de eeuwigheid. Het enige wat dan roet in het eten kan gooien, zijn grote infrastructurele werken zoals snelwegen of spoorlijnen. Maar ook daar vindt men dan op plaatselijk niveau nog wel een oplossing voor."

Vandaag en morgen geeft Joost Vermeulen op de Fiets- en Wandelbeurs in de RAI een lezing: *Grandes & petites Randonnées in Noord-Frankrijk*. Frankrijkzaal, aanvang beide dagen 12.00 uur.

Wegwijs in routes, accommodaties, kaarten en gidsen

Wie een wandeling over een GR of GRP wil maken, kan zijn zoektocht het beste beginnen op de website van de Fédération Française de Randonnée Pedestre (FFRP): www.ffrandonnee.fr. Nadeel van deze zeer uitgebreide website is wel dat er enige voorkennis van de topografie gevraagd wordt. Het zoekstelsel werkt namelijk op streek of departement. En ook (enige) kennis van het Frans is eigenlijk onmisbaar. Van vrijwel alle GR's en GRP's zijn op het internet losse beschrijvingen te vinden. En ook zijn er talloze blogs en sites van

wandelaars die verslag doen van de stukken die ze gewandeld hebben. Het raadplegen van dergelijke gegevens is vooral nuttig om een idee te krijgen van de overnachtingsmogelijkheden onderweg. De FFRP geeft op haar site ook overzichten van hotels, pensions en *gîtes d'étapes*. Deze laatste vorm van accommodatie is zeer populair, vanwege het feit dat ze altijd direct aan een GR of GRP liggen, voorrang bieden aan (echte) wandelaars en meestal uiterst gunstig geprijsd zijn. Vooral in bekende wandelgebieden zoals de Alpen, Pyreneeën, Vogezen en Ceven-

nen is het absoluut aan te bevelen om de *gîtes* van tevoren te reserveren. Zeker in de maanden juli en augustus, als vrijwel alle Fransen met vakantie zijn. Boekhandel Pied à Terre op de Overtoom heeft vrijwel alle *topo guides* die leverbaar zijn op voorraad. Ook de kaarten van het Franse Topografisch Instituut zijn bij hen verkrijgbaar. Als service aan de wandelaar heeft Pied à Terre een gratis woordenlijst gemaakt met de belangrijkste termen die je nodig hebt om de beschrijvingen in de (Franstalige) *topo guides* te kunnen volgen.